

დ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი

კონფერენცია

ტერმინოლოგია – ქართული ენის ხვალინდელი დღე

თბილისი
2013

სარედაქციო საბჭო: ა. არაბული, შ. აფრიდონიძე, თ. გამყრელიძე,
გ. გოგოლაშვილი, ნ. დათეშიძე, ლ. ეზუგბაია, თ. ვაშაკიძე,
დ. თვალთვაძე, გ. კვარაცხელია, ნ. მუზაშვილი,
მ. ოსაძე, ლ. პაპავა, ლ. ქაროსანიძე, მ. შანიძე, ი. ჯიბუტი

რეგლამენტი

მოხსენება – 15 წუთი
მსჯელობა – 7 წუთი

დაიბეჭდა თსუ გამომცემლობის სტამბაში

0179 თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზირი 1
1 Ilia Tchavtchavadze Avenue, Tbilisi 0179
Tel 995 (32) 225 14 32, 995 (32) 225 27 36
www.press.tsu.ge

ლებსაც მუშა ჯგუფი ეფუძნებოდა. მათი ამოსავალი სამეცნიერო ენის გაეროვნულება იყო. პირველ „რუსულ-ქართული ტექნიკურ ლექსიკონში“ გამოყენებულია ს.ს. ორბელიანის, რ. ერისთავის, დ. ჩუბინაშვილის, კ. ყიფიანის ლექსიკონები, ძველი სამეცნიერო ენის ნიმუშები (იოანე პეტრიწი და სხვ.), ხალხური კილოკავები, ძველი მწერლობის ძეგლები, სასულიერო წიგნები. მაგალითად: ტერმინ *Линия*-ს იოანე პეტრიწის მიერ ხმარებული სახელი წირი უწოდეს, *Поверхность*-ს -ფართეული, *Квадрат*-ისათვის შემოიღეს წესფართი და ა. შ., ერთეულის ნაწილებს სახელები შეუმოკლეს: მესამედს უწოდეს სამედი, მეოთხედს კი – ოთხედი. ლექსიკონის შემდგენლებს განსხვავებული შეხედულება ჰქონდათ ტერმინ „ალგებრის“ შესახებაც.

მიუხედავად ამგვარი შრომისა, პირველ ტექნიკურ ტერმინოლოგიას გამოქვეყნების დღიდან დიდხანს არ უარსებია. ის დაიწუნეს და ხმარებიდან ამოიღეს.

შემდგენელი კოლექტივის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ მათ შრომას უკვალოდ არ ჩაუვლია. მათ მიერ შექმნილი არაერთი ტერმინი დღესაც აქტიურად გამოიყენება მათემატიკის სხვადასხვა დარგში.

რევაზ სვანიძე

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

რატი სხირტლაძე, ალექსანდრე ღლონტი

ენის მოდელირების ასოციაცია

კავშირგაბმულობის ინგლისურ- რუსულ-ქართული განმარტებითი ლექსიკონი

კავშირგაბმულობის დარგში თანამედროვე ტექნიკისა და ტექნოლოგიების მზარდი განვითარების პროცესში ლექსიკონის საჭიროება სრულიად ცხადია და დარგის განვითარების ობიექტური მოთხოვნებით არის განპირობებული. გასული საუკუნის 90-იან წლებამდე ქართული ტექნიკური აზროვნება და აქედან გამომდინარე, ტექნიკური და ტექნოლოგიური ტერმინები მნიშვნელოვანწილად

დაკავშირებული იყო რუსულ სივრცესთან და რუსულ ტერმინებთან, მაგრამ უკანასკნელ წლებში მდგომარეობა სრულიად შეიცვალა: კავშირგაბმულობის ტექნიკისა და ტექნოლოგიების ახალი სახეობები, ძირითადად, დასავლეთის (აშშ, დიდი ბრიტანეთი, გერმანია, საფრანგეთი, ფინეთი და სხვა) და აზიის (იაპონია, ჩინეთი, სამხრეთ კორეა) ქვეყნებში იწარმოება და მათი დასახელებები და ტერმინებიც ინგლისურენოვანია, ხოლო საქართველოში 20-40 წლის წინ გამოცემული კავშირგაბმულობის ტერმინოლოგიური ლექსიკონები მოძველდა და აუცილებელი გახდა ლექსიკონის შექმნა კავშირგაბმულობის ისეთ მიმართულებებში, როგორებიცაა: მობილური კავშირი, ინტერნეტი, ბოჭკოვან-ოპტიკური, საინფორმაციო-სატელეკომუნიკაციო ტექნოლოგიები, ტელერადიომაუწყებლობა და ა.შ. ამავე დროს საქართველოს კავშირგაბმულობის დღევანდელი ქსელები (განსაკუთრებით ფიქსირებული, მაგისტრალური), ტელერადიოსამაუწყებლო ტექნოლოგიები ჯერ კიდევ რუსული წარმოებისაა, რომ არაფერი ვთქვათ, ამ ქსელების გაყვანის, აპარატურის მონტაჟის ნორმებსა და წესებზე. ასევე, უკანასკნელ ათწლეულში კავშირგაბმულობისა და გამოთვლითი ტექნიკის შერწყმის გამო წარმოიშვა მრავალი საერთო ტერმინი; ბუნებრივია, ლექსიკონში აუცილებელია ასეთი ტერმინების ასახვაც.

კავშირგაბმულობის შემუშავებული ტერმინების სამენოვანი – ინგლისურ-ქართულ – რუსული და ქართულ-ინგლისურ-რუსული – განმარტებითი ლექსიკონი ამ ეტაპზე მოიცავს 8500-მდე ტერმინს და განმარტებას: ტელეკომუნიკაციის სადენიანი, უსადენო, მობილური კავშირის, რადიოტექნიკის, ინტერნეტის, საკომუნიკაციო-საინფორმაციო ტექნოლოგიების, კავშირგაბმულობის დარგში სტანდარტიზაციის, სერტიფიცირებისა და მეტროლოგიის, ციფრული კავშირის, გადაცემის ბოჭკოვან-ოპტიკური სისტემების, ინფორმატიკის, საკანონმდებლო, ეკონომიკური და სხვა მიმართულებით.

ლექსიკონი, გარკვეულწილად, საცნობარო ხასიათისაა (არსებული სიტყვების ფარგლებში), მრავალი სიტყვა და ტერმინი საკმაოდ ვრცლად არის განმარტებული. ლექსიკონით სარგებლობა, მისი დიზაინი (არქიტექტურა) მარტივი და მოხერხებულია. საჭირო სიტყვების მოძებნა შესაძლებელია როგორც ქართული, ისე ინგლისური ტერმინის აკრეფით. ასევე – ტერმინების და მათი განმარტებების ძიება ისეთი მიმართულებებით, როგორებიცაა: საქართველოს მოქმედი საკანონმდებლო დოკუმენტები; 2012 წლის 7 მარტის ევროპარლამენტის დირექტივა 2002/21EC; სატელეკომუნიკაციო სტანდარტების ევროპული

ინსტიტუტის ტერმინები (ETSI); ადგილობრივი კავშირის სატელეფონო ქსელები და ა.შ. ამავე დროს შესაძლებელია ინფორმაციის მიღება მოძებნილი ტერმინის წყაროს შესახებ.

განმარტებითი ლექსიკონის საბოლოო ვერსიის დადგენისას აუცილებელია ენათმეცნიერთა ჩართვა და ერთობლივი მუშაობა.

ვფიქრობთ, რომ ლექსიკონი სასარგებლო იქნება საზოგადოების ფართო წრისათვის, კავშირგაბმულობის დარგით დაინტერესებული ახალგაზრდობის, ბაკალავრების, მაგისტრანტების, დოქტორანტებისა და პროფესორ-მაწავლებლების, შესაბამის დარგებში მომუშავე სატელეკომუნიკაციო კომპანიების მენეჯერებისა და სპეციალისტებისათვის.

ლექსიკონი განთავსებულია საიტზე <http://www.ena.ge/gncc-online2>

ნანა ტონია

თსუ კლასიკური ფილოლოგიის ბიზანტინისტიკისა და ნეოგრეცისტიკისა ინსტიტუტი

ანტიკური ხანის საკუთარი სახელები ძველ ქართულ ლიტერატურულ ძეგლებში

ანტიკური ხანის საკუთარ სახელთა ქართულად გადმოტანის კანონზომიერებათა დადგენა მნიშვნელოვანია იმ სამეცნიერო და მთარგმნელობითი ხასიათის სამუშაოთა შესასრულებლად, რომელიც მიმდინარეობს საკმაოდ ხანგრძლივი ისტორიის მქონე კლასიკურ ფილოლოგიაში. მკვლევართა ერთი ნაწილი ვარაუდობს, რომ აუცილებელია გავითვალისწინოთ ევროპული ტრადიცია და სახელები გადმოვიტანოთ სახელობითი ბრუნვის ფორმით; მეორენი ემხრობიან ამ აზრს, მაგრამ გამონაკლისად მიიჩნევენ რა - აც და - იც დაბოლოებიან სახელებს მათი ქართული ჟღერადობის გამო (ისინი ნათესაობითი ბრუნვის ასოციაციას იწვევენ, მაგ.: „ალკიბიადესი“), გვთავაზობენ, მხოლოდ ამ ტიპის სახელები გადმოვიტანოთ ასიგმატურად („ალკიბიადე“); სხვანი გვირჩევენ მივსდიოთ XVIII - XX საუკუნეებში გაკვალულ გზას, როდესაც ანტიკურ სამყაროსთან ზიარება უპირატესად რუსულენოვანი